

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille – Tuottavuus Euroopan talouksien ja yritysten kilpailukyvyyn avaimena”

(KOM(2002) 262 lopullinen)

(2003/C 85/22)

Komissio päätti 24. toukokuuta 2002 EY:n perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta tiedonannosta.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 27. marraskuuta 2002. Esittelijät olivat Peter Morgan ja sittemmin Ulla Sirkeinen. Apulaisesittelijä oli Ernst Ehnmark.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 11. ja 12. joulukuuta 2002 pitämässään 395. täysistunnossa (joulukuun 11. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 71 puolesta, 1 vastaan 7:n pidättyessä äänestämästä.

1. Tiivistelmä

1.1. Komission tiedonannossa ⁽¹⁾ tarkastellaan Lissabonin strategian toteutumista ja todetaan, että tuottavuuden kasvu EU:ssa on ollut hidasta ja hidastuu edelleen suhteessa Yhdysvaltoihin. ETSK toteaa, että mikäli EU tähtää maailman kilpailukykyisimmäksi alueeksi, tuottavuuden kasvun unionissa on oltava useita vuosia Yhdysvaltojen talouden tuottavuutta korkeammalla tasolla. Komitea suhtautuu tiedonantoon myönteisesti, sillä siinä käsitellään tuottavuustavoitteita laajahkossa yhteydessä ja ne liitetään erityisesti kestäväen kehityksen haasteisiin.

1.2. Tuottavuuden ja siihen liittyvien kysymysten mittaaminen ja selittäminen on epätarkka tieteenala, johon liittyy lukuisia epävarmuustekijöitä. Tuottavuuteen vaikuttavat etenkin lukuisat tekijät, joiden yhteys tuottavuuden kasvuun voi olla monimutkainen. Useat tärkeät tekijät on jo huomioitu Lissabonin strategian yhteydessä, mutta ETSK haluaa ulottaa keskustelun koskemaan tiettyjä muita keskeisiä kysymyksiä, jotka vaikuttavat tuottavuuteen.

1.3. ETSK on hahmotellut tiettyjä EU:n tuottavuuskehityksen kannalta keskeisiä toimia. Komitea korostaa, että kyseisiä toimia kehitettäessä tulee pyrkiä turvaamaan optimaalinen tuottavuuden kasvu. Samalla täytyy kuitenkin ottaa huomioon kestäväen kehityksen kaikki kolme pilaria sekä Euroopan sosiaalinen ja kulttuurinen perinne. Mainitut toimet voidaan jakaa viiteen laajaan luokkaan:

- tutkimus- ja kehitystoiminnan ja innovaatioiden tukeminen
- uuden teknologian ja erityisesti tieto- ja viestintätekniikan käyttöönotto

- henkilöstöresurssien kehittäminen
- liikkeenjohdon menetelmien ja työpaikan organisaatioiden kehittäminen
- markkinakysymykset.

1.4. Tuottavuus ja tuottavuuden kasvu riippuvat pääasiassa yksittäisissä yrityksissä tehtävistä päätöksistä ja harjoitettavasta politiikasta. Tätä toimintaa tulee kannustaa ja rohkaista kaikin keinoin ja kaikilla tasoilla – yksilö-, yritys- ja paikallistasolla sekä valtakunnallisella ja yhteisön tasolla. Tuottavuuden nopean kasvun ennakkoodellytyksenä on etenkin terve kilpailu markkinoilla.

1.5. ETSK antaa tiettyjä suosituksia unionin päätöksentekijöille ja työmarkkinaosapuolille. Tärkein tapa lisätä tuottavuuden kasvua EU:ssa on panna Lissabonin strategia kaikilta osin täytäntöön. Muita suosituksia ovat seuraavat:

- Komission tulee kehittää tiedonannossa hahmottelemaansa analyysimenetelmää ja tarkastella tuottavuuskehitystä Lissabonin strategian vuosittaisen seurannan yhteydessä.
- Komission tulee välittömästi analysoida laajentumisen vaikutukset tuottavuuteen EU:ssa ja luoda tapoja levittää tietoa tuottavuutta edistävästä hyvistä käytännöistä.
- Jäsenvaltioiden tulee kehittää aktiiviseen työmarkkinapolitiikkaan tähtäväää Luxemburgin prosessia.
- Asianomaisten työmarkkinaosapuolten tulee kehittää politiikkoja ja pohtia järjestelyjä, joiden avulla tuottavuutta voidaan edistää, sekä osallistua tiiviisti koulutusjärjestelmien kehittämiseen.

⁽¹⁾ KOM(2002) 262 lopullinen.

- EU:n toimielinten tulee ottaa huomioon, että lainsäädännön yksinkertaistaminen on oleellisen tärkeää tuottavuuden parantumisen kannalta.

1.6. ETSK kiinnittää tulevassa työssään erityistä huomiota tuottavuuteen ottaen huomioon tuottavuuden merkityksen kilpailukyvyille, talouskasvulle, työllisyydelle ja kestäväälle kehitykselle yleensä. Komitea aikoo mm. järjestää kahden vuoden välein konferenssin, jossa arvioidaan Lissabonin strategian toteutumista tuottavuus mukaan luettuna.

2. Tuottavuuden merkitys Lissabonin strategiaa ajatellen

2.1. Lissabonin strategiassa unionille asetetaan erittäin kunnianhimoiset taloudelliset, teolliset, sosiaaliset ja ympäristöpoliittiset tavoitteet. Mielikuvituksia on elähdyttänyt strategian ydinajatus, jonka mukaan unionista tulee maailman kilpailukykyisin alue. Jo kahden vuoden ajan on kuitenkin ollut hyvin selvää, ettei prosessi etene toivotulla tavalla. Lissabonissa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen edellyttämiä toimia ei ole edistetty ja pantu toimeen läheskään riittävästi.

2.2. Lissabonin tavoitteet ovat kuitenkin suhteellisia ja ne määrittävät suhteessa muun maailman kilpailukykyyn. Näin ollen muualla tapahtuva kehitys vaikuttaa siihen, mitkä toimet katsotaan tarpeellisiksi, jotta unionista muodostuu maailman kilpailukykyisin alue vuoteen 2010 mennessä.

2.3. Kilpailukyky merkitsee erityisesti tuottavuutta, mutta kilpailukyky ja tuottavuus ovat kuitenkin eri asioita. Tuottavuus on selvästi määritelty käsite, mutta kilpailukyky on laajempi ja tulkinnanvarainen asia. Kilpailukykyä voidaan pitää parantuneen tuottavuuden avulla saavutetun hintakilpailukyvyn sekä muiden kuin kustannuksiin liittyvien ominaisuuksien kilpailukyvyn yhdistelmänä. Tuottavuuden kasvu merkitsee kykyä saada aikaan enemmän tuotosta annetuilla työ-, pääoma- ja muilla panoksilla. Komission mukaan talouskasvu riippuu inhimillisen ja fyysisen pääoman kertymisestä ja aktiivisen työvoiman määrän kasvusta sekä siitä, miten tehokkaasti näitä käytetään.

2.4. Tuottavuus on nousut esille erityisesti 1990-luvulla Yhdysvaltojen yllättävän voimakkaan tuottavuuskehityksen vuoksi. Näyttää siltä, että Yhdysvaltojen taloudessa on onnistuttu lisäämään tuottavuutta yli vuosikymmenen ajan, kun taas tuottavuuden kasvu Euroopan unionissa on pienentynyt vuoden 1995 jälkeen, vaikka jo tuolloin oltiin Yhdysvaltojen tasoa alemmissa lukemissa. Marraskuussa 2002 julkaistut viimeisimmät tilastot osoittavat, että Yhdysvalloissa tuottavuus

tehtyä työtuntia kohti on jatkanut kasvuaan jopa nykyisen hitaan talouskasvun aikana. Tämä korostaa sitä tosiasiaa, että jos unioni aikoo tulla maailman kilpailukykyisimmäksi alueeksi kuluvan vuosikymmenen loppuun mennessä, sen tulee saavuttaa yhtä nopea tai mahdollisuuksien mukaan nopeampi kasvuvauhti kuin Yhdysvaltojen taloudessa. Haaste on todella suuri.

2.5. Unionin ainoana ongelmana tällä hetkellä ei ole pelkäämistään tuottavuuden heikko kasvu vaan myös liian vähäinen työtuntien määrä. EU:n ongelmallisen väestökehityksen takia on unionin tuottavuuden kasvua entistä tärkeämpää voimistaa, jotta voidaan turvata talouskasvun jatkuminen ja kestävä sosiaalinen hyvinvointi.

2.6. Toisaalta tuottavuutta ei voi eikä tule tarkastella pelkäämistään sen talouskasvua ja kilpailukykyä edistävien ominaisuuksien kannalta. Komissio on nyt antanut tuottavuutta käsittelevän tiedonannon, jossa se väittää ponnekkaasti, että tuottavuuden kasvua tulee tarkastella laajemmassa yhteydessä. Tuottavuuden kasvu edistää oleellisesti sellaisen eurooppalaisen yhteiskunnan syntymistä, jonka ominaispiirteitä ovat nopea talouskasvu, kestävä ja kattava hyvinvointi, korkeatasoinen sosiaalinen osallistuvuus ja korkeatasoinen ympäristönsuojelu.

2.7. Komissio ansaitsee tunnustuksen siitä, että pyrkiessään kiinnittämään huomion pääkysymykseen eli tuottavuuteen se samalla käsittelee tuottavuutta laajahkossa yhteydessä. Se, ettei tiedonannossa anneta yksityiskohtaisia suosituksia, ei vähennä edellä mainitun seikan arvoa.

2.8. Lissabonin strategiassa ei käsitellä erikseen tuottavuuteen liittyviä kysymyksiä, vaan niitä käsitellään kilpailukyvyn yhteydessä. Strategia kuitenkin sisältää useimmat tekijät, jotka vaikuttavat tuottavuuden kasvuun, sekä niihin kohdistuvat strategiset toimenpiteet.

2.9. Lissabonin strategian täydellinen täytäntöönpano on riittävän voimakkaan ja kestävä tuottavuuden kasvun, talouskasvun sekä nykyistä useampien ja laadukkaampien työpaikkojen syntymisen välttämätön edellytys.

3. Tuottavuuden mittaaminen – epävarmuustekijöiden hallinnan taito

3.1. Tuottavuuden mittaamisesta on tehty useita tieteellisiä tutkimuksia. Tuottavuutta on mitattu eri tekijöillä – työ-, pääoma- ja muilla panoksilla – aikaansaadun taloudellisen tuotoksen määrällä. Työn ja pääoman tuottavuus on Yhdysval-

loissa selvästi Eurooppaa paremmalla tasolla. Toisaalta sellaisten merkittävien indikaattorien kuin kestävä kehityksen, ympäristöä säästävän tuottavuuden tai resurssien tuottavuuden osalta Eurooppa saattaa olla Yhdysvaltoja edellä.

3.2. Tuottavuuden kasvu voidaan mitata joka työntekijää kohti, kuten komissio tekee, tai tehtyä työtuntia kohti, kuten Yhdysvaltoja koskevissa tilastoissa tehdään. Tulokset vaihtelevat suuresti valitun menetelmän mukaan. Työntekijää kohti laskettu BKT on Yhdysvalloissa vielä suurempi kuin EU:n jäsenvaltioiden talouksissa, sillä työntekijää kohti laskettu vuosittainen työaika on siellä paljon pidempi kuin unionissa (Britannian ammattijärjestöjen keskusliiton TUC:n teettämä tilastollinen tutkimus vuosilta 1997–2002). Mittaamalla tuottavuus yhdellä talouden alalla ottaen huomioon vain yksi tuotantotekijä, tavallisesti työvoima, saadaan erittäin rajallista tietoa, ja sitä tulee tulkita oikein. Joka tapauksessa on keskeisen tärkeää, että asianmukaista tietoa on saatavilla.

3.3. BKT:ta mitattaessa ei lisäksi oteta millään tavalla huomioon luonnonvarojen heikentymistä tai saastumista paitsi silloin, kun vahinkojen korjaamisesta aiheutuu kustannuksia. Tietyt valtiot, kuten Suomi, sisällyttävät kansantaloutensa tileihin luonnonvarojen määrällisen käytön. Ei ole olemassa kansainvälisesti soveltuvia menetelmiä, joita sovellettaisiin luonnonvarojen määrällisen käytön mittaamiseen.

3.4. Erityisen ongelmallista on sekä yksityisten että julkisten palveluiden tuottavuuden mittaaminen. Komissio kiinnittää oikeutetusti huomiota asiaan. Ongelma on erittäin merkittävä, sillä palveluiden osuus taloudesta on suuri ja kasvaa jatkuvasti. Lisäksi tulisi kiinnittää paljon entistä enemmän huomiota kysymykseen julkisen sektorin tehokkuudesta kokonaisuudessaan.

3.5. Tuottavuuden mittaamiseen tavanomaisesti käytetyt menetelmät eivät anna selkeää tietoa tuottavuuden kasvun taustalla olevista tekijöistä. Näitä tekijöitä on lukemattomia ja niiden suhde tuottavuuden kasvuun voi olla monimutkainen, eikä kyseistä suhdetta voida helposti selvittää edes laajoilla tutkimuksilla.

3.6. Yhdysvalloissa tehdyissä tuottavuutta koskevissa tutkimuksissa on keskitytty 1990-luvun jälkipuoliskon erittäin nopean tuottavuuden kasvun takana oleviin tekijöihin. Muutamien tekijöiden merkitys vaikuttaa yleisesti hyväksytyiltä. Niistä ehkä tärkein on tieto- ja viestintäteknologian massiivisen

laaja käyttöönotto ja siihen liittyvä alan työntekijöiden laaja kouluttaminen. Osa tarkkailijoista on todennut, että tämän tekijän ansioksi voidaan lukea yli neljäsosa Yhdysvaltain tuottavuuden kasvusta (1).

3.7. Muita avaintekijöitä ovat muun uuden teknologian entistä yleisempi hyödyntäminen, riskipääoman saatavuus, yrittäjyyden ja innovaatioiden voimakas tukeminen, hyvä liikkeenjohdollinen osaaminen sekä yleisemmin henkilöstöresurssien kehittäminen.

4. EU:n kannalta tärkeimmät tuottavuustekijät

4.1. Tuottavuuteen vaikuttavat lukuisat tekijät, ja niiden merkitys vaihtelee. Tässä lausunnossa voidaan käsitellä vain tiettyjä kaikkein tärkeimmiksi katsottuja tekijöitä.

4.2. Tuottavuuden kasvu riippuu yrityksissä ja muilla työpaikoilla tehdyistä konkreettisista päätöksistä ja toteutetuista toimista. Mikään ei voi korvata tällaisia toimia. Julkisella politiikalla voidaan lisätä niiden potentiaalista tehoa ja luoda tuottavuuden kasvua tukeva toimintaympäristö. Tällainen poliittinen päätöksenteko kuuluu eri tahojen – osittain unionin, osittain jäsenvaltioiden tai niiden alueiden ja joskus työmarkkinaosapuolten – toimivaltaan. Useat poliittiset toimet sisältyvät Lissabonin strategiaan. Jäsenvaltioiden talousarvioihin kohdistuvat rajoitukset saattavat heikentää mahdollisuuksia edistää tuottavuuden kasvua valtakunnallisen politiikan keinoin esimerkiksi tutkimus- ja kehitystoiminnan tukemiseksi.

4.3. Tuottavuutta käsittelevässä komission tiedonannossa keskitytään rajalliseen määrään tekijöitä. Erityisesti asiakirjassa keskitytään tieto- ja viestintäteknologiaan, innovaatioon ja yrittäjyyteen, henkilöstöresurssien kehittämiseen ja jossain määrin tutkimus- ja kehitystoimintaan. Noudatettu lähestymistapa on looginen, mutta merkitsee, että keskustelu jää helposti liian kapea-alaiseksi.

4.4. Myös investointien taso, työpaikan organisaatiot, työntekijöiden osallistuminen, innovaatiota edistävien työympäristöjen luominen, korkeakoulujen ja yritysten uudenlainen yhteistyö sekä riskipääoman uudet tarjontakeinot tulisi ottaa osaksi uutta ja entistä laajempaa lähestymistapaa, jonka tavoitteena on unionin tuottavuuden kasvu.

4.5. ETSK suosittelee, että edellä mainitut tekijät otetaan mukaan aloitteisiin, joilla pyritään luomaan EU:n tuottavuuden kasvua edistäviä politiikkoja.

(1) Talouden tilaa koskeva Yhdysvaltain presidentin kertomus, tammi-kuu 2001.

5. Tuottavuuden lisääminen EU:ssa

5.1. Seuraavassa hahmotellaan tiettyjä keskeisiä poliittisia toimia, joilla pyritään edistämään tuottavuuden kasvua. Kyseisiä toimia kehitettäessä tulee pyrkiä turvaamaan optimaalinen tuottavuuden kasvu, mutta samalla tulee ottaa huomioon kestäväan kehitykseen tähtäävän politiikan kolme pilaria sekä unionin taloudellinen ja sosiaalinen perinne. Toisaalta tuottavuuden kasvu tukee suoraan ja epäsuorasti myös kestäväan kehityksen tavoitteiden saavuttamista.

5.2. Mainitut toimet voidaan jakaa viiteen laajaan luokkaan: tutkimus- ja kehitystoiminnan ja innovaatioiden tukeminen, uusien tekniikoiden ja erityisesti tieto- ja viestintätekniikan käyttöönotto, henkilöstöresurssien kehittäminen, liikkeenjohdon menetelmien ja työpaikan organisaatioiden kehittäminen sekä markkinakysymykset. Nämä luokat ovat tiiviissä yhteydessä keskenään.

5.3. Tutkimus- ja kehitystoiminta ja innovaatiot

5.3.1. Luodaan yritysten ja julkisen sektorin yhteistyöllä pitkäjänteistä tutkimus- ja kehityspolitiikkaa, johon liittyy perussovellusten kehittämisen tukeminen. Luotaessa tuottavuutta edistäviä tehokkaita politiikkoja ja toimintoja voidaan hyödyntää tutkijoiden asiantuntemusta.

5.3.2. Hyviä tuloksia saadaan yhdistämällä tutkimustoiminta läheisesti käytännön tarpeisiin. Yhtenä esimerkkinä on Suomen kansallinen tuottavuusohjelma, jossa yritykset, julkinen sektori ja tutkijat ovat toteuttaneet yhteistyössä 13 projektia. Projektien tavoitteena on mm. luoda tuottavuuden kehittämishankkeiden käyttöön konkreettisia välineitä, kuten analyysimenetelmiä, indikaattoreita, opetusmateriaalia ja palkkamalleja.

5.3.3. Tuetaan innovaatiota edistävän ilmapiirin syntymistä työpaikoilla; arkipäivän työelämässä on huomattavaa potentiaalia innovaatioille, jotka perustuvat jatkuvaan kehittelyyn ja työntekijöiden aktiiviseen osallistumiseen. Myös itse työelämän tulee olla innovaatioiden kohteena.

5.3.4. Ei ole helppoa luoda huippuosaamisen keskuksia, mutta kun siinä onnistutaan, ne houkuttelevat ammattitaitoisia ihmisiä ja huipputekniikan yrittäjiä ja synnyttävät innovaatioita ja tuottavuutta edistävän suotuisan kierteen. EU:n tulisi harkita esimerkiksi vaihto-ohjelmatyyppeiden kannustinohjelmien perustamista korkeasti koulutettujen työntekijöiden houkuttelemiseksi muista maista.

5.3.5. Komissio on pannut merkille neuvoston päätöksen suosittaa tutkimus- ja kehitysvomavarojen huomattavaa lisäämistä etenkin yksityissektorilla. ETSK kannattaa kyseistä pää-

töstä ja korostaa, että jäsenvaltioiden hallitusten tulee kantaa oma vastuunsa tämän pitkän aikavälin sitoumuksen täyttämiseksi eikä heikentää sitä edes silloin, kun jäsenvaltioiden on noudatettava tiukkaa budjettipolitiikkaa. ETSK painottaa lisäksi, että tutkimuksen ja kehityksen puiteohjelman tulee liittyä läheisesti kilpailukykyisten uusien tekniikoiden kehittämiseen.

5.3.6. Nykyinen tutkijoiden koulutuspolitiikka vaikuttaa täysin riittämättömältä verrattuna Lissabonin kokonaisstrategian myötä syntyvään tarpeeseen. Tarvitaan uusia aloitteita, jotta tutkijoiden saatavuus sekä yksityisellä että julkisella sektorilla taataan.

5.4. Uuden teknologian käyttöönotto

5.4.1. Kannustetaan ottamaan käyttöön kehittyneitä tuotantotekniikoita sekä yksityisellä että julkisella sektorilla. Komission ja muiden lähteiden mukaan uuden teknologian, erityisesti tieto- ja viestintätekniikan, käyttöönotto tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet parantaa tuottavuutta kaikilla aloilla. Tähän kysymykseen on syytä perehtyä entistä perusteellisemmin.

5.4.2. Uuden teknologian käyttöönotto edellyttää tavallisesti henkilöstön jatkokoulutusta ja työn uudelleenorganisointia. Joskus joidenkin alojen työpaikat voivat vähentyä, kun taas toisille talouden aloille syntyy uusia työpaikkoja. Työntekijöitä tulee valmistaa pitkäjänteisin poliittisin toimin hyväksymään tällaiset muutokset ja sopeutumaan niihin. Tällaisia toimia voivat olla esim. työntekijöiden osallistumisen edistäminen, turvaverkkojen luominen, sisäisten koulutuspalveluiden kehittäminen ja aktiivisten työmarkkinatoimien tukeminen.

5.4.3. Pannaan kaikilta osin täytäntöön eEurope-aloite sekä siihen liittyvät laajakaistaverkkojen yleistymistä, sähköistä hallintoa sekä televiestinnän alan perusrakenteita ja turvallisuutta koskevat toimet.

5.4.4. Uuden teknologian käyttöönoton rahoittaminen aiheuttaa usein ongelmia pienille ja keskisuurille yrityksille. On järjestettävä asianmukaisia neuvontapalveluita, ja innovatiivisten rahoitusmuotojen käyttöä tulee tarvittaessa helpottaa tukitoimin.

5.5. Henkilöstöresurssien kehittäminen

5.5.1. Henkilöstöresurssien kehittäminen on yksi tuottavuuteen tähtäävän politiikan perustekijöistä, ja siihen liittyy useita toimia.

5.5.2. Tieto- ja viestintäteknologiaan liittyvä koulutus

- Tarjotaan laajat mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen – tutkitaan mm. mahdollisuutta käyttää hyväksi verokannustimia, kuten tulevaa koulutusta varten tehtyjen säästöjen tukemista verohelpotuksin.
- Tarjotaan täydennyskoulutusta aikuisille, joilla on riittämätön peruskoulutus.
- Tuetaan korkeakoulujen ja teknisten opistojen nykyistä aktiivisempaa osallistumista työntekijöiden edistyneeseen jatkokoulutukseen.

5.5.3. Luodaan lukio- ja korkeakouluopiskelijoille suunnattuja yrittäjäkoulutukseen liittyviä koulutusmahdollisuuksia.

5.6. Liikkeenjohdon menetelmien ja työpaikan organisaatioiden kehittäminen

5.6.1. Yritysten ja muiden organisaatioiden johdon keskeisenä haasteena niiden pyrkinessä parantamaan tuottavuuttaan on se, kuinka voidaan taata organisaatioiden ja niiden työntekijöiden sopeutuminen tilanteeseen.

5.6.2. Edistetään tuottavuuden parantumista työpaikoilla eri tavoilla, mm. solmimalla tuottavuuskehitystä koskevia sopimuksia työnantajan ja työntekijöiden kesken.

5.6.3. Tutkitaan, miten tuottavuuteen keskittyminen vaikuttaa työpaikalla ja kehitetään tarvittaessa keinoja mahdollisten kielteisten vaikutusten varalle.

5.6.4. Kolmikantasopimukset voivat olla keskeisessä asemassa etenkin koulutus- ja tutkimusaloilla. Hallitusten tulee aktiivisesti luoda verokannustimien ja muiden vastaavien kannustimien kaltaisia tukijärjestelmiä.

5.6.5. Kehitetään etenkin pienten ja keskisuurten yritysten johdolle suunnattuja laadukkaita tuottavuuden hallintaan liittyviä koulutusmahdollisuuksia.

5.7. Markkinakysymykset

5.7.1. Luodaan toimivat työmarkkinat, joilla työntekijät voivat liikkua esteettä. Yksi keskeisistä kysymyksistä koskee ammattipätevyyden tunnustamista kaikkialla unionissa.

5.7.2. Yhdysvalloista ja muualta saatujen kokemusten perusteella monet pitävät työmarkkinoiden joustavuutta tärkeänä tuottavuuden kasvua edistävänä tekijänä. Toiset painottavat, että työpaikkojen turvaaminen on Euroopan sosiaalimallin periaatteiden mukaista, minkä lisäksi se kasvattaa tuottavuutta tukemalla tietämyksen kerääntymistä yrityksiin.

5.7.3. Julkinen tuki on hyväksyttävä sekä jäsenvaltioissa että yhteisön tasolla silloin, kun markkinat eivät tarjoa riittäviä kannustimia. Tutkimus- ja kehitystoiminta sekä rahoitus ovat tällaisia tapauksia. Tarvitaan tehokkaita tapoja tarjota riskirahoitusta yritysten perustamista sekä pienten ja keskisuurten yritysten kehittämistä varten. Julkinen rahoitus tulisi mielellään jakaa yhdessä sellaisten yksityisten rahoituslähteiden kanssa, joilla on tarvittavaa tietämystä ja asiantuntemusta, tai niiden kautta.

5.7.4. Tuottavuuden nopean kasvun ennakoedellytyksenä on terve kilpailu markkinoilla. Komission raskaana velvollisuutena on edistää tehokkaan kilpailupolitiikan harjoittamista kaikkialla EU:ssa.

5.7.5. Kannustetaan yrityksiä verkottumaan. Useilta alueilta, esimerkiksi Pohjois-Italiasta, saadut kokemukset osoittavat, että erikoistuminen ja verkottuminen voivat edistää tuottavuutta merkittävästi.

5.7.6. Tulisi tutkia mahdollisuuksia lisätä tuottavuutta sekä yksityisellä että julkisella sektorilla sekä kehittää asianmukaisia politiikkoja. Lissabonin strategian mukaan sisämarkkinoiden täydellinen toteuttaminen palveluiden osalta on elintärkeää. Kilpailun ulottaminen koskemaan joiltakin osin myös julkisia palveluita lisäisi alan tuottavuuden kasvua. Samalla tulee kuitenkin turvata palveluiden tasapuolinen ja yleinen saavuus, korkea laatu ja kohtuuhintaisuus.

6. EU:n politiikkaa koskevat suositukset

6.1. Ei ole vaikeaa hahmotella keskeisiä tekijöitä, jotka edistävät tuottavuuden kasvua unionissa. Osa kyseisistä tekijöistä sisältyy jo Lissabonin strategiaan. Todellisenä ongelmana on saada aikaan synergia vaikutuksia ja tuottavuuden kestävää ja nopeaa kasvua. Yritykset ja niiden työntekijät ovat tässä keskeisessä asemassa. Niitä voidaan tukea julkisen politiikan keinoin. ETSK suuntaa seuraavat suositukset EU:n ja asianomaisten työmarkkinaosapuolten virallisille päätöksentekijöille.

6.2. ETSK korostaa, että tärkein tapa lisätä tuottavuutta EU:ssa on panna Lissabonin strategia kaikilta osin täytäntöön.

6.3. ETSK suosittelee, että komissio kehittää edelleen tässä käsiteltävän tiedonannon ja sitä koskevien kommenttien pohjalta tuottavuutta koskevia analyysi-, valiovertailu- ja raportointimenetelmiään tuottavuuden kasvuun tähtäävien toimien kannustamiseksi. Tarkastelualaa tulisi myös laajentaa niin, että mukaan otetaan julkisen sektorin tehokkuuden analysointi.

6.4. ETSK ehdottaa, että komissio aloittaa tuottavuuden kasvun taustalla olevia eri tekijöitä ja mekanismeja koskevia tutkimuksia tai jatkaa aikaisempien tutkimusten tukemista. Erityisesti ympäristöä säästävää tuottavuutta ja tieto- ja viestintätekniikan roolia sekä muita tuottavuuden laadullisia osatekijöitä tulee tutkia nykyistä enemmän. Lisäksi luonnonvarojen heikentymisestä ja saastumisesta aiheutuvien kustannusten sisällyttäminen kansantalouden tileihin ja bruttokansantuotteen edellyttää tutkimuksia ja metodologian kehittämistä.

6.5. ETSK suosittelee, että tuottavuuteen ja kestäväan kehitykseen liittyvät kysymykset otetaan kiinteäksi osaksi Lissabonin kokonaisstrategian vuosittaista seuranta.

6.6. ETSK on ottanut selvästi ja yksityiskohtaisesti kantaa EU:n lainsäädännön yksinkertaistamiseen. On oleellisen tärkeää tehostaa lainsäädännön yksinkertaistamiseen ja hyvän hallintotavan yleiseen omaksumiseen tähtääviä ponnistuksia, jotta tuottavuus paranisi talouden kaikilla aloilla.

6.7. ETSK pyytää komissiota analysoimaan välittömästi laajentamisen vaikutukset tuottavuuden kasvuun tulevaisuudessa koko EU:ssa. Ehdokasvaltioiden tuottavuuskehitys on haasteellinen kysymys, mutta näyttää myös tarjoavan mahdollisuuden tuottavuuden nopeaan kasvuun. Uusien jäsenvaltio-

den liittyessä unioniin tuottavuuden taso EU:ssa laskee, mutta kasvun mahdollisuudet lisääntyvät huomattavasti. Ratkaiseva tekijä on ajankohta, jolloin uudet jäsenvaltiot mahdollisesti liittyvät EMUun.

6.8. ETSK ehdottaa, että komissio kehittää tehokkaan menetelmän tuottavuuden kasvun edistämistä koskevia hyviä tai parhaita käytäntöjä koskevan tiedon keräämiseksi ja levittämiseksi.

6.9. ETSK pitää tärkeänä, että aktiiviseen työmarkkinapolitiikkaan tähtäävää Luxemburgin prosessia kehitetään edelleen.

6.10. ETSK toteaa, että paikallistasolla ja valtakunnallisesti toimivat työmarkkinaosapuolet ovat keskeisessä asemassa, kun tuottavuuden kasvuun tähtääviä politiikkoja suunnitellaan, pannaan täytäntöön ja tuetaan yleisesti.

6.11. ETSK suosittelee, että työmarkkinaosapuolet pohtivat erilaisten tuottavuutta lisäävien sopimusten solmimista. ETSK on pannut merkille työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun yhteydessä sovitun työohjelman. Komitea suhtautuu myönteisesti siihen, että ohjelma tarjoaa työmarkkinaosapuolille mahdollisuuden korostaa myös kysymyksiä, jotka koskevat tuottavuuden kasvua ja sen vaikutuksia Euroopan yhteiskuntiin.

6.12. ETSK korostaa Euroopan tasolla toimivien työmarkkinaosapuolten yhteiseen näkemykseen perustuvan seurannan merkitystä työntekijöiden elinikäiselle oppimiselle.

6.13. ETSK itse aikoo

- kiinnittää erityistä huomiota tuottavuuskehitykseen, kun komitea antaa lausuntonsa kevään huippukokouksen ohjelmassa olevasta Lissabonin strategian seurannasta
- järjestää kahden vuoden välein Lissabonin strategiaa käsittelevän konferenssin ja
- laatia tarvittaessa tuottavuudesta oma-aloitteisia lausuntoja.

Bryssel, 11. joulukuuta 2002.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Roger BRIESCH